

Kraj a poskytovatelé hledají společnou cestu k rozvoji paliativní péče

10.7.2025 - | Krajský úřad Pardubického kraje

Jak zajistit důstojnou a dostupnou péči pro lidi s život limitujícím onemocněním? Nejen touto otázkou se zabývali zástupci Pardubického kraje, odborníci z oblasti zdravotních a sociálních služeb a také Centra paliativní péče během červencového setkání, které bylo součástí přípravy krajské koncepce paliativní péče. Společný cíl je jasný, nastavit fungující systém, který bude reagovat na demografické změny, podporovat mezioborovou spolupráci a respektovat potřeby pacientů i jejich blízkých.

Analytická část koncepce vycházela z metodiky Centra pro rozvoj paliativní péče (CAPC). Zároveň byla využita i dostupná statistická data od ÚZIS, ČSÚ a Strategie rozvoje paliativní péče v ČR do roku 2035. Paliativní péče byla zkoumána z hlediska její dostupnosti, kvality i vzdělávání, a to jak ve specializované, tak obecné podobě. Sběr dat probíhal kombinací dotazníkových šetření a hloubkových rozhovorů s poskytovateli zdravotních a sociálních služeb i zástupci kraje. Celkem se do dotazníkového šetření zapojilo přes 100 respondentů z desítek organizací, rozhovory proběhly s více než 50 odborníky.

Jaká péče je poskytována obyvatelům kraje a kde umírají

Pardubický kraj disponuje základní sítí specializované i obecné paliativní péče, přesto byly identifikovány klíčové oblasti vyžadující další rozvoj. Více než polovina obyvatel kraje zemřela v roce 2023 v péči poskytovatelů obecné paliativní péče, tedy v léčebnách dlouhodobě nemocných (LDN), nemocnicích (na akutních lůžkách) či v zařízeních sociálních služeb. Na akutních lůžkách přitom umírá více než třetina obyvatel. Specializovaná paliativní péče byla v závěru života poskytována pouze 14 % pacientů s život limitujícím onemocněním.

V oblasti specializované péče je patrná potřeba zřízení konziliárních týmů ve všech nemocnicích, tedy i v Chrudimi, Svitavách a Litomyšli, a zároveň potřeba navýšení kapacit ambulantní paliativní medicíny, která naráží na nedostatek personálu. U obecné paliativní péče je nezbytné systematizovat přístup k tématu napříč zdravotními i sociálními službami. Praktici jsou v péči o umírající aktivní, avšak jejich kapacity jsou omezené. Významná je role následné lůžkové péče, domovů pro seniory a rostoucí zájem terénních služeb, u nichž však není dostatečné cílené vzdělávání.

„Pardubický kraj má dobře našlápnuto a za posledních deset let tu byla odvedena opravdu velká práce. Pokud se v nastaveném směru bude pokračovat a ještě více propojí spolupráce napříč obory, přinese to jednoznačně pozitivní výsledky pro obyvatele. Důležité je, aby v každé nemocnici fungoval tým nebo konkrétní odborník, na kterého se budou moci poskytovatelé péče v regionu obracet – právě odtud by se měla odborná podpora šířit dál. V tuto chvíli žádný kraj v republice nemá takové týmy plošně zavedené. Zajímavým tématem je i role praktických lékařů. Není třeba, aby se paliativní péči věnovali úplně všichni, ale aby v každém okrese existovala menší skupina praktiků, kteří budou ochotní podpořit ostatní kolegy, když to bude potřeba,“ říká náměstek hejtmana pro oblast zdravotnictví Pavel Štefka.

Poskytovatelé vnímají potřebu koordinace i financování

Pro poskytovatele péče je z hlediska vlastního i krajského rozvoje nejpodstatnější podpora zajištění vzdělávání a financování. Pro rozvoj paliativní péče na úrovni služeb je z hlediska jejich zástupců

limitující nedostatek personálu, zajištění paliativní péče (PP) by podle nich výrazně prospělo také zlepšení koordinace, systémového nastavení a mezioborové spolupráce. Kraj by se měl v souvislosti s rozvojem PP zaměřit na koncepční podporu a zlepšení komunikace a informovanosti u odborné i široké veřejnosti.

Spolupráce se rozvíjí, ale stále jsou rezervy

Většina relevantních zdravotních a sociálních služeb má navázanou spolupráci s lůžkovým nebo domácím hospicem, kterou dle svých potřeb využívají, i když v odlehlých oblastech je spolupráce obtížnější. Prostor pro rozvoj byl identifikován v souvislosti s větším zapojením praktických lékařů, zajištěním dostupnosti mobilní specializované paliativní péče (MSPP) a psychologické podpory. Zástupci MSPP zároveň zmiňují nedostatečnou obeznámenost o jejich službách mezi některými poskytovateli obecné paliativní péče, hlavně v nemocnicích.

Vzdělávání, kapacity a výhled do budoucna

Úroveň vzdělání v paliativní péči u pracovníků přímé péče i vedení služeb ukazuje prostor pro zlepšení, zejména v oblasti komunikace. Třetina poskytovatelů postrádá finance na další vzdělávání. Na pregraduální úrovni je paliativní péče dle škol v kraji součástí výuky.

Analýza zároveň varuje před stárnutím populace i zdravotnického personálu. Do roku 2040 se počet pacientů s paliativně relevantními diagnózami asi 2,5× znásobí a v následujících 5-10 letech hrozí nedostatek všeobecných sester a praktiků. Proto je potřeba rozvoje paliativní péče spojena nejen s rozšířením kapacit a financování, ale i se strategickým řízením lidských zdrojů a cílenou podporou mladých profesionálů v této oblasti.

Analytická část koncepce, která porovnává situaci v Pardubickém kraji s celorepublikovým stavem a odhaduje budoucí potřeby v oblasti paliativní péče, je tedy hotová. Návrhová část s konkrétními opatřeními pro zvládnutí očekávaného nárůstu potřeb by měla být dokončena v polovině října tohoto roku. Výsledná podoba koncepce se tak promění v jeden komplexní dokument, jehož naplnění závisí na kvalitním plánování, dostupnosti personálních a finančních zdrojů a ochotě všech zúčastněných ke spolupráci.

Podrobnější informace najdete např. v těchto dokumentech a databázích:

· Analytická část Strategie rozvoje paliativní péče v ČR do roku 2035:

<https://mzd.gov.cz/analyticka-cast-strategie-rozvoje-paliativni-pece-v-cr-do-roku-2035/>

· Registr poskytovatelů sociálních služeb: <https://www.mpsv.cz/registr-poskytovatelu-sluzeb>

· Statistická ročenka Pardubického kraje 2023:

<https://csu.gov.cz/produkty/statisticka-rocenka-pardubickeho-kraje-2023>

<https://www.pardubickykraj.cz/aktuality/129294/kraj-a-poskytovatele-hledaji-spolecnou-cestu-k-rozvoji-paliativni-pece>